

Dijkhuis, 12 februari 2023

Heilig Avondmaal
ds. Johan Meijer

gelezen: Psalm 119: 97-112

titel: in gedachten en in het hart

overdenking

*Gemeente van onze Heer Jezus Christus,
lieve mensen van God,*

‘Ik houd het in gedachten’, dat is een uitspraak die nog al eens klinkt als voornemen of als belofte. En de uitspraak kan nog zo gemeend zijn op het moment dat die uitgesproken wordt, de gedachte die nu op de voorgrond staat, kan naar de achtergrond verdwijnen door een nieuwe gebeurtenis. Dat is heel menselijk.

‘Heel de dag is hij in mijn gedachten’. Dat hoor ik nog al eens van mensen die hun geliefde moeten missen. ‘De hele dag denk ik aan haar’, zegt een verdrietige weduwnaar.

'Jij bent altijd in mijn gedachten', 'You are always on my mind' zingt een verliefde zanger.

'Elke dag is ze wel even in mijn gedachten', schrijft mij een dochter over haar onvergetelijke moeder, die vandaag precies tien jaar geleden overleed. 'De aanleidingen zo zeer divers. In die zin leeft zij ook voort'.

'Hoe lief heb ik uw wet, heel de dag is hij in mijn gedachten', schrijft de dichter van Psalm 119. De langste Psalm van de Bijbel, 176 verzen telt deze. Wij hoorden verzen uit het midden, uit het centrum, uit het hart, onder andere het bekendste vers van de tekst: Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad.

Het onderwerp van de Psalm is de Thora, de wet van God, en die wordt bewaard in de gedachten van de schrijver. 'Heel de dag is hij in mijn gedachten'. Dat betekent dat deze wet een heel belangrijke plaats inneemt in het leven van de schrijver. Als was het een geliefde, die je koestert in je hart.

In de Joodse traditie worden de Thorarollen bewaard in het tabernakel, dat is een heilige kast, die centraal staat in de synagoge. Daarin bewaar je de heiligste tekst, en als daaruit voorgelezen gaat worden, dansen de mannen in de synagoge met de Thorarollen tegen hun hart aangedrukt, om uit te drukken dat deze wet is als een geliefde. Het belangrijkste bewaar je het best en daar ga je het meest liefdevol mee om. Ziet u het voor u dat wij gaan dansen als wij uit de Bijbel gaan lezen, of als wij straks brood en wijn gaan delen? Bijbellezing en Avondmaalsviering heeft iets plechtigs gekregen, iets strengs ook. Maar het is een feest, zoals het een feest is om uit de Thora te mogen lezen en leven.

In verbinding met de Joodse traditie bewaart men in de Rooms Katholieke traditie het heilige brood, de gewijde hostie in een tabernakel. In deze ruimte is er ook één. En als het heilige brood zich er in bevindt, brandt de Godslamp, als om te laten zien: Het Heilige is hier aanwezig. Dé Heilige, God is tegenwoordig, God is in ons midden. De Paaskaars heeft ook die betekenis gekregen. Het is van oorsprong de kaars die naar de Opstanding van Christus wijst, en alleen in de Paastijd brandt. Maar gaandeweg is de kaars ook gaan functioneren als het teken dat God altijd in ons midden is. Zoals de Godslamp in de Synagoge of in een Rooms-Katholieke kerk. En brandt dus elke dienst.

Het brood is in deze kapel ook zichtbaar gemaakt in het gebrandschilderd raam, hier achter mij. Jezus, een mand met broden, vijf, verwijzend naar de wonderbare broodvermenigvuldiging, en heel knap bedacht, want dit beeld is nogal oecumenisch, nogal interkerkelijk. Voor Rooms Katholieken, die kunnen denken aan de Eucharistie, de broden lijkend op hostie, voor Protestanten die kunnen denken aan het Avondmaal, gewoon brood, ze lijken wel op Kaiserbrötchen. Niet alleen verborgen in een tabernakel, maar ook vervat in een glaskunstwerk kun je wat jou zo dierbaar is bewaren, in het volle licht. Ook als wij geen Avondmaal vieren is de glasschildering hier aanwezig. Verbonden ook met haar, die vandaag tien jaar geleden stierf en dit raam mede mogelijk heeft gemaakt, verbonden met jou, haar dochter die vandaag in ons midden is.

Vandaag vieren wij wèl Avondmaal en wij mogen dat vieren als een kostbaar geschenk. Een kostbaar geschenk zoals de Thora die aan het volk Israël gegeven is. Het zijn geboden, die zijn

toch heel streng. Het zijn geboden dus daar moet je bang van worden. Het is de wet en de wet is streng. Het woord wet doet het niet goed en is niet populair. Vooral niet bij mensen die vrij willen zijn, die los willen komen van de wet en het wettische. Maar de Thora van de Eeuwige is bevrijdend, dat is wat Psalm 119 bezingt. Geboden is het meervoud van gebod, en gebod is een eis. Maar dat ons die woorden geboden zijn, aangeboden, geschonken maken de lading heel anders. Je zou het kort samengevat zo kunnen zien: in een wereld vol onzekerheden, vol spanningen, vol hatelijkheden en vol geweld en vol oorlog, en ook nog eens een wereld waar de aarde zozeer kan beven dat het allesvernietigend is, een wereld waarin je je leven niet zeker bent, is ons door God aangeboden hoe je tóch ondanks alles en door alles heen een weg kunt blijven zien, en grond onder je voeten kunt blijven voelen. Het is een zekerheid temidden van alles wat onzeker is. *Mijn leven is voortdurend in gevaar, maar uw wet vergeet ik niet. Uw richtlijnen zijn mijn eeuwig bezit, zij zijn de vreugde van mijn hart.*

Want dieper dan iets of iemand in gedachten houden is het bewaren in je hart. In het tabernakel van je leven, het kostbaarste dat er is en waar je zuinig op moet zijn. Zo mag je ook het Avondmaal zien. Niet streng maar uitnodigend. Niet zwaar, maar verlichtend. Niet beklemmend, maar bevrijdend. De tekenen van Christus' aanwezigheid, van zijn onophoudelijke liefde voor ons, dichterbij kunnen ze niet komen, we nemen ze tot ons, ze worden opgenomen in ons lichaam, ze voeden onze ziel, het levensbloed van Christus mag onze aderen doorstromen tot in de kleinste haarvaatjes. Intiemer kan het niet, intenser kan het niet. Laat hartverwarmend zijn de liefde van God voor ons, ons geboden in de Thora, ons geboden in Hem die deze Thora ten volle volbracht, Jezus Christus, die zijn leven gaf om ons voluit te doen leven.

Amen